

ศกุนตลา

ผู้แต่ง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ลักษณะการแต่ง บทละครพูด

เรื่องย่อ

พระวิศวามิตรเกิดนึกอยากมีฤทธิ์มาก ๆ จึงสละราชสมบัติ ออกบำเพ็ญตบะในป่าจนแก่กล้ายิ่ง ทำให้เหล่าเทวดาพากันเดือดร้อนไปทั่ว พระอินทร์คิดแก้ไข โดยให้นางฟ้าเมณฑกา ลงมาใช้ความงามช่วยวน เพื่อทำให้พระฤาษีตนนี้ไม่มีกะจิตกะใจจะบำเพ็ญเพียร ทั้งสองจึงครองคู่กัน จนกระทั่งให้กำเนิดธิดานางหนึ่ง พระวิศวามิตรเมื่อผ่านพ้นระยะข่าวใหม่ปลามันเกิดคิดได้ จึงบอกนางเมณฑกากลับสวรรค์ ส่วนพระองค์ก็ออกไปจักรวาล ทั้งพระธิดาน้อยๆ อยู่ในป่าแต่เพียงลำพัง ยังดีที่ได้พวกนกคอยเลี้ยงดู เมื่อพระกัณณะดาบส มาพบเข้า จึงให้นามนางว่าศกุนตลา ซึ่งแปลว่านางนก และนำกลับไปเลี้ยงดูอย่างธิดาที่อาศรมของตน ต่อมานางเติบโตเป็นสาวแกร่งรูปร่างงดงามอย่างหาที่ติไม่ได้

ต่อมานางได้พบกับท้าวหุขยันต์ กษัตริย์จันทรวงศ์ แห่งนครหัสติน ซึ่งเสด็จประพาสป่าเพื่อล่าสัตว์ แล้วบังเอิญตามกวางมาถึงบริเวณใกล้เคียง จึงแวะมายังอาศรม หมายพระทัยจะมานมัสการพระกัณณะดาบส แต่ในตอนนั้นพระกัณณะดาบสไม่อยู่ เนื่องจากเดินทางไปบูชาพระเจ้าที่เทวสถาน เพื่อสะเดาะเคราะห์ให้แก่นาง พวกปีศาจมารร้ายได้ถือโอกาสเข้ามาอาละวาดที่อาศรม รังควาญการบำเพ็ญเพียรของเหล่าพราหมณ์ผู้ศิษย์พระกัณณะดาบส ท้าวหุขยันต์เสด็จมาปราบปีศาจได้สำเร็จ เมื่อท้าวหุขยันต์มีโอกาสอยู่ตามลำพัง ทั้งสองได้เป็นของกันและกัน หลังจากทุกอย่างเป็นไปตามจุดมุ่งหมายแล้ว ท้าวหุขยันต์ได้มอบแหวนวงหนึ่งให้แก่นาง แล้วรีบเดินทางกลับบ้านเมือง

เข้าวันหนึ่งพระฤาษีหุรวาส ผู้มีปากร้ายได้มาเรียกนางที่หน้าประตู แต่นางไม่รู้ตัวด้วยกำลังป่วยเป็นไข้ใจจึงไม่ได้ออกไปต้อนรับ ทำให้พระฤาษีหุรวาสโกรธ สาปให้นางถูกคนรักจำไม่ได้ ต่อมาพระฤาษีหุรวาสหายโมโหแล้วจึงรู้ว่านางไม่ได้ตั้งใจแสดงอาการไม่เคารพกับตน จึงให้พรกำกับแก่นางว่า หากคนรักของนางได้เห็นของ

ที่ให้ไว้เป็นที่ระลึกก็จะจำนางได้

พระกัณณะดาบสได้ทราบเรื่องราวต่างๆของนางกับท้าวทุขยันต์ จึงส่งนางไปให้ท้าวทุขยันต์จัดพิธี

อภิเษก ในระหว่างทางนางทำแหวนที่ท้าวทุขยันต์ประทานให้ตกหายไปใต้ม่าน้ำ เมื่อไปถึงที่หมาย ท้าวทุขยันต์

จำนางไม่ได้ จนกระทั่งกมุทิล ชาวประมงจับได้ปลาที่กลืนแหวนนั้นไปจึงนำไป เมื่อท้าวทุขยันต์เห็นก็ได้สติ

จำเรื่องราวต่างๆ ได้ สุดท้าย ท้าวทุขยันต์ก็ได้พบกับนางศกุนตลาอีกครั้ง หลังจากพลัดพรากจากกันไปเนิ่นนาน

ด้วยความช่วยเหลือของพระเทพบิดรและพระเทพมารดร แล้วทั้งสองก็อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

ที่มา : ประวัติวรรณคดีไทยสมัยสุโขทัยและอยุธยา ของเสนีย์ วิลาวรรณ